

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 106 (30800) 23 may 2025-ci il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

Qərbi Azərbaycana qayıdış tarixi ədalətin tələbidir!

Mayın 21-də Türkiyənin Ankara şəhərində “Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. Qərbi Azərbaycan İcmasının və “Azərbaycan–Türkiyə Evi” İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, ADA Universiteti və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin tərəfdaşlığı ilə keçirilən konfransa Azərbaycan və Türkiyədən 250-yə yaxın iştirakçı qatılıb. O cümlədən tədbirin işində Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev, Ədalət və İnkişaf Partiyası sədrinin birinci müavini Efkan Ala, sədr müavini Zafer Sırakaya, Türkiyə parlamentinin komitə sədrləri, sədr müavinləri və digər üzvləri, dövlət qurumlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiləri, universitet rektorları, elm və iş adamları, media mənsubları iştirak ediblər.

Tədbirin açılışında Ədalət Vəliyev Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətini oxuyub və Türkiyədə belə bir tədbirin keçirilməsinin xüsusi əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edərək, konfransın işinə uğurlar arzulayıb. Daha sonra Ədalət və İnkişaf Partiyası sədrinin birinci müavini, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü Efkan Ala Qərbi Azərbaycanla bağlı Türkiyədə ilk belə konfransın keçirilməsinin tarixi əhəmiyyətindən danışdı. Sonra konfrans öz işini panel müzakirələrlə davam etdirib.

(ardı 5-ci səhifədə)

Qərbi Azərbaycana qayıdış tarixi ədalətin tələbidir!

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Sonda iştirakçılar adından konfransın yekun sənədi qəbul edilib. Sənəddə XX əsrin müxtəlif mərhələlərində Qərbi Azərbaycanda, indiki Ermənistan ərazisində yaşayan azərbaycanlıların sistemli etnik təmizləməyə məruz qalaraq doğma yurdlarından zorla çıxarıldıqları, bu proses nəticəsində yüz minlərlə Qərbi azərbaycanlının qaçqın vəziyyətinə düşdüyü, onların mədəni irsinin məhv edildiyi vurğulanıb. Sənəddə, həmçinin Ermənistan hökuməti Qərbi azərbaycanlıların doğma torpaqlarına təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıdışını qeyd-şərtsiz təmin etməyə və bunun üçün beynəlxalq hüquqa uyğun real addımlar atmağa çağırılıb.

Tədbir iştirakçıları Prezident İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycana sülh yolu ilə qayıdış məsələsində liderliyini, beynəlxalq hüququn aliliyinə sadiqliyini və ədalətin bərpasına yönəlmiş söylərini yüksək qiymətləndirib, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın haqq-ədalətə, sülh və barışığa möhkəm dəstəyini alqışlayıblar.

Qeyd edək ki, azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına – hazırda Ermənistanın tərkibində olan Qərbi Azərbaycana qayıtması mövzusu ölkəmiz üçün həmişə siyasi baxımdan həssas məsələ olub. Ancaq Azərbaycanın suveren ərazisinin 20 faizinin erməni işğalı altında olduğu dövrdə rəsmi Bakı bu məsələni indiki qədər gündəmə gətirə bilmirdi. Ölkəmizin bütün potensialı işğal altındakı suveren ərazilərimizin azad edilməsinə yönəlmişdi. 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsindən və 2023-cü ildəki 23 saatlıq antiterror tədbirləri nəticəsində dövlət suverenliyimiz və ərazi bütövlüyümüz tam təmin edildikdən sonra bu məsələ aktuallaşıb. Rəsmi Bakı sovet və postsovet dövründə öz doğma yurdlarından didərgin salınmış yüz minlərlə azərbaycanlının vətənə qayıtmaq hüququnu getdikcə daha gur səslə bütün dünyaya bəyan edir. Ankarada “Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfrans da bunu bir daha təsdiqləyib.

Sözsüz ki, istər Ermənistanda, istərsə də dünya erməniləri ilə bağlı olan müxtəlif xarici çevrələrdə Azərbaycanın bu məsələdə tutduğu mövqe kəskin etiraza səbəb olur. Bu etirazlar çox vaxt açıq istərika mərhələsinə keçir. Lakin tarixi faktları diqqətlə öyrəndikdə Bakının haqlı olduğu şübhə doğurmur. Azərbaycanlıların öz torpaqlarına qayıtması tələbi ərazi iddiası deyil, tarixi ədalətin bərpası və beynəlxalq normalara söykənən Azərbaycan xalqının fundamental hüququnun təmin edilməsidir.

Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq konfrans iştirakçılarına müraciətində bildirdiyi kimi, Qərbi Azərbaycanda – Ermə-

nistan ərazisində 1918–1921, 1948–1953 və 1987–1991-ci illərdə sistemli və total şəkildə etnik təmizləmə həyata keçirilmiş və beləliklə, Ermənistanda bir nəfər belə azərbaycanlı qalmamışdır. Bu etnik təmizləmə böyük humanitar faciə olmaqla yanaşı, 1920-ci ildə Qərbi Zəngəzurun Azərbaycandan alınaraq Ermənistanə verilməsi ilə Azərbaycanın əsas hissəsinin onun ayrılmaz parçası olan Naxçıvanla quru əlaqəsini kəsmək kimi mənfur geosiyasi məqsədə xidmət etmişdir. Bu mənada dövlətimizin başçısının Qərbi azərbaycanlıların nə vaxt və hansı şərtlərlə öz dədə-baba yurdlarına dönmə bilmələri ilə bağlı Ermənistanın aydın mövqe ifadə etməli olmasına dair səsləndirdiyi fikirlər tamamilə əsaslıdır.

Cənab İlham Əliyevin sonrakı fikirləri də mühüm əhəmiyyətə malikdir: “Xüsusi olaraq vurğulamaq istərdim ki, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış istəyi Ermənistanə qarşı ərazi iddiası demək deyildir və Ermənistan həmin istəyi bu formada təqdim etmək cəhdlərindən əl çəkməlidir. Qayıdış reallaşana qədər bu məsələ Azərbaycanın gündəliyindən çıxmayacaqdır. Təbii ki, öz yurdlarına dönmək Qərbi azərbaycanlılara təhlükəsizlik zəmanəti də verilməlidir”. Bu fikirlər Prezident İlham Əliyevin Qərbi azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıdışı məsələsində Azərbaycanın rəsmi mövqeyini bir daha aydın şəkildə ortaya qoyduğunu göstərir.

Həqiqətən də, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış istəyi Ermənistanın təqdim etməyə çalışdığı kimi ərazi iddiası deyil. Bu, doğma yurdundan qaçqın düşmüş insanların öz torpaqlarına qayıtmaq hüququnun tanınması məsələsidir. Azərbaycanın mövqeyi BMT-nin müvafiq sənədlərinə və beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Yəni hər bir insanın öz doğma yurduna qayıtmaq hüququ var. Bu, siyasi yox, humanitar və hüquqi məsələdir. Ermənistanın qayıdış istəyini məqsədyönlü şəkildə təhrif edərək onu ərazi iddiası kimi təqdim etməsi, əslində, beynəlxalq ictimai rəyə təsir göstərmək və məsələni siyasiləşdirmək cəhdidir. Bu yanaşma konstruktiv dialoqa xidmət etmir və regionda sülhə ziddir.

Qərbi Azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıdışı təkcə ədalətin bərpası deyil, həm də Cənubi Qafqazda həqiqi sülhün formalaşması istiqamətində mühüm addım ola bilər. Bakı sülh şəraitində birgəyaşayış və reintegrasiya konsepsiyasını təklif edir. Bu kontekstdə Qərbi Azərbaycan rəsmi Bakının geri qaytarılmasını tələb etdiyi ərazi deyil, geri qayıdan yerli əhalinin hüquqlarının və təhlükəsizliyinin təmin edilməli olduğu bölgədir. Ermənistanda və müəyyən Qərb dairələrində bunu necə təhrif etməyə çalışsalar da, realıq budur.

Səxavət HƏMİD
XQ